

kazivao da je to semikvietistička zabluda. Fenelove teze bile su potom zabranjene. Tada su duhovni pisci upali u drugu skrajnost te su zapustili uopće mistiku. Ona je bila kao prezrena. U to vrijeme javlja se isusovac Ivan de Caussade te piše knjigu o mistici, u kojoj tumači mistična stanja. O Caussade-u napisao je u ovome svesku 16 stupaca Michael Olphe-Galliard.

Poslije kratkog članka o papi-pustinjaku sv. Petru Celestinu slijedi poglavlje o svećeničkom celibatu. Jasno je prikazan historijski razvitak kodificiranja toga poglavlja crkvene discipline. Tu se vidi i to, kako je u tradiciji zapadne i istočne crkve od prvih vremena, da se nikada nijesu svećenici ženili poslije ređenja. Takva šta ipak su mogli učiniti, usprkos neprekinutoj tradiciji, samo starokatolički svećenici, oni, kojima je, vele oni, tradicija crkve toliko sveta, da mjesto ujutro, mise podveče, kad je već želudac pun. Uzrok je tome nažalost u onome što zaprema u ovome leksikonu posebno poglavlje pod naslovom »chair«. Prikaz o celibatu može se staviti i u historijski kao i u juridički leksikon, no ono se ovdje u asketskoj enciklopediji promatra sa gledišta duhovnog savršenstva; zato je stavljeno ovamo i poglavlje: »Le celibat et les exigences spirituelles de la vie sacerdotale«.

U članku »chair« iznosi se značenje riječi »caro« prema Sv. Pismu, napose prema sv. Pavlu, kao i duhovna literatura o tom predmetu.

U 14 stupaca obradio je A. Smith historijat duhovnosti t. zv. »canonici regulares«. Tu se radi o zajedničkom, redovničkom životu pastoralnoga klera. Otac i začetnik zajedničkog života dušobrižnog klera jest sv. Augustin, koji je tako reći prvi osnovao takvu zajednicu sa svojim svećentvom kao biskup u Hiponu.

D. Nežić.

Domentijan: Život sv. Save i sv. Simeona. Preveo Dr. L. Mirković sa predgovorom Dr. Vl. Ćorovića. Beograd 1938.

U redu serije: Stare srpske biografije, što je izdaje Srpska knjiž. zadruga, ovo je 4. sveska. Kako je poznato, postoje dvije biografije sv. Save: starija Domentijanova i mlađa Teodozijeva. Ova posljednja izdata je u prijevodu prof. Bašića prije 14 godina. Na ovaj način oba ova spomenika postala su pristupačnija široj javnosti, koja je manje upućena u starosl. jezik. Prevodilac prof. Mirković nastojao je da bude prijevod točan, ne samo po smislu nego i po riječima. Zato je pun arhaizama i provincijalizama, što se neugodno doima čitatelja. Predgovor knjige napisao je Vl. Ćorović, prof. beogr. univerziteta. Pisac spočitava Domentijanu, što svoje pričanje često prekida dugim poređenjima i citatima iz sv. Pisma i pohvalama Savi i Simeonu. Međutim ovo je samo jedan relativan nedostatak posmatran sa stanovišta modernog povjesničara. Domentijan nije svoje djelo pisao u namjeri da služi kao povjesni izvor, nego da se čita na dan smrti svetiteljeve među monasima i da im služi kao primjer u duhovnom životu. Ali i kao povjesničar zaslužuje Domentijan puno povjerenje. On je savremenik, drug i pratilac sv. Save, pa zato »Život sv. Save« i spada u izvore prvoga reda. Prema tome je i izvještaj o dobivanju krune iz Rima za Stjepana Prvovjenčanog opis

jedne historijske činjenice, koliko god bila ona neugodna ljudima proturimskog mentaliteta kasnijih stoljeća, kakav je n. pr. bio monah Teodozije i njemu slični.

Prof. Čorović je pomiješao hezihaste vremena sv. Save i hezihaste XIV. vijeka. On piše: »Domentijan, kao dobar učenik svoje grupe (hezihasta) znao je (t. j. taborskoj božanskoj svijetlosti) važnost i pre toga, prema spisima **prethodnika Grigorija Sinaita i Grigorija Palame**«. Uzme li se, da je Sinait došao na Atos za vladanja Andronika II. Paleologa (1282—1328) a Domentijan napisao Žitije Savino 1253 god. onda je jasno, da Grigorije Sinait nije mogao biti njegov prethodnik. Još više to važi za Grigorija Palamu, učenika Sinaitova. U koliko ima tragova hezihazma u spisima Domentijanovim, bio bi to upliv Simeona Novog (949—1022).

J. Pavić.

Acta academiae Velehradensis. Annus XIV fasc. 1—4 Olomucii 1938.

U ovom godištu nastavlja **Dr. T. Kurent** svoja *Studia quaestionem de primatu eccl. saec. IX. disputatam illustrantia*. Pisac dolazi do rezultata, da se u t. zv. Starosl. Scholionu o primatu ogleđa crkveno bizantske terminologije i nauke IX vijeka o crkvi i da je pisac scholiona bio upoznat sa spisima papa Leona Velikog i Nikole I. Scholion bi imao bio nastati prije borbe Focija s Rimom i vjerojatno u Rimu. Njegov autor bio bi sam sv. Ćiril. Iza smrti ovoga preveo ga sv. Metod na starosl. jezik zajedno sa nomokanonom Ivana Postnika. Anastazije Bibliotekar imao bi bio poznati sv. Ćirila sa spisima i nazorima papa i zapadne crkve. Kolikogod je pisac potkrijepio svoju tezu jakim dokazima ipak rezultat do koga je došao još ne znači u ovom pitanju konačnu riječ.

Dragocijeni su prilozi prof. **Hofmanna** o zaključcima florent. sabora. Potanko iznosi kroz kakve je diskusije prolazila nauka o presv. Euharistiji (str. 45), papinskoj vlasti (str. 138.) te Filioque u simbolu (str. 161.), dok nije konačno onako jasno došla do izražaja u definiciji sabora.

Rasprava **O. Juraka** O. P. De provinciae s. Hyacinthi O. P. in Russia fundatione unosi mnogo svijetla u djelovanje oko sjedinjenja crkvi zaslužnoga Dominikanskog reda u XVI stolj. Grko-katol. metropolita Hipatij Poticij mnogo ih je cijenio i smatrao svojom desnom rukom. Pod imenom Fratres peregrinantes djelovali su već u XIII. vijeku u Kijevu. Znajući se prilagoditi narodu i prilikama, osnovali su posebnu rusku provinciju. Koncem 16. stolj. bilo je u redu oko 200 Rusina.

Vrlo je poučna dizertacija **P. Jaroša**: *Impedimenta matrimonialia apud Bulgaros unitos*. Tiskan je tek uvod (223—266). Doznajemo, da se ženidba kod Bugara sve do najnovijega vremena (1860—80) upravljala po dvjema sistemima različitim po svom karakteru: pisanim ili crkvenim pravom i običajnim ili narodnim. Država i crkva priznavala je samo pisano pravo. Nosilac običajnog prava bila je zadruga, prema kojoj je ženidba socijalna a ne pravna ustanova. U njoj se malo pazilo na slobodan pristanak mladenaca kao i na propisanu dob; odlučni su bili interesi zadruge. U mnogočem je bugarsko (nekršćansko) običajno pravo nalik na staro rimsko. Način sklapanja braka po tom običajnom pravu bio je: otmica, kupoprodaja, bijeg i upad (intrusio). Što se tiče